

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 18. oktobra 2017¹

Zadeva C-467/16

**Brigitte Schlömp
proti
Landratsamt Schwäbisch Hall**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Amtsgericht Stuttgart (okrajno sodišče v Stuttgartu, Nemčija))

„Območje svobode, varnosti in pravice – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Luganska konvencija II – Člena 27 in 30 – Litispendenca – Pojem „sodišče““

1. Vprašanje, ki je bistvo te zadeve, je jasno: ali je „sodišče“ začelo postopek za namene litispence na podlagi Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisane v Luganu 30. oktobra 2007, ki je bila v imenu Skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2009/430/ES z dne 27. novembra 2008 (UL 2009, L 147, str. 1) (v nadaljevanju: Luganska konvencija II), kadar je preživninski zahtevek vložen pri poravnalnem organu, kot je obvezno predpisano z nacionalnim procesnim pravom? To vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Amtsgericht Stuttgart (okrajno sodišče v Stuttgartu, Nemčija), bo Sodišču ponudilo redko priložnost za razlago določb Luganske konvencije II.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

2. Člen 5, ki je pod naslovom II („Pristojnost“), oddelek 2 („Posebna pristojnost“), Luganske konvencije II, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi, ki jo veže ta konvencija, je lahko tožena v drugi državi, ki jo veže ta konvencija:

[...]

2. v preživninskih zadevah

(a) pred sodišči v kraju, kjer ima preživninski upravičenec stalno prebivališče ali običajno prebivališče, [...]"

¹ Jezik izvirnika: angleščina.

3. Oddelek 9 naslova II Luganske konvencije II je posvečen „litispendenci in sorodnim pravičnim“ in obsega člene od 27 do 30 te konvencije.

4. Člen 27 Luganske konvencije II določa:

„1. Če pred sodišči različnih držav, ki jih veže ta konvencija, tečejo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinajo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek.

2. Ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.“

5. V členu 30 iste konvencije je določeno:

„Za namene tega oddelka se šteje, da je sodišče začelo postopek:

1. v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču, pod pogojem, da tožnik kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja tožencu, ali
2. če je treba vročiti pisanje še pred vložitvijo na sodišče, v trenutku, ko ga prejme organ, ki je odgovoren za vročitev, pod pogojem, da tožnik kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vložitvijo pisanja na sodišče.“

6. Člen 62 Luganske konvencije II v naslovu V („Splošne določbe“) določa:

„Za namene te konvencije izraz ‚sodišče‘ vključuje vse organe, za katere država, ki jo veže ta konvencija, določi, da so pristojni za zadeve na področju uporabe te konvencije.“

7. Naslov VII Luganske konvencije II, „Razmerje do Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001² in drugih instrumentov“, vsebuje člen 64, ki določa:

„1. Ta konvencija ne posega v uporabo Uredbe Sveta [št. 44/2001] ter vseh njenih sprememb, Konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisane v Bruslju dne 27. septembra 1968, Protokola o razlagi te konvencije s strani Sodišča Evropskih skupnosti, podpisanega v Luxembourgju dne 3. junija 1971, kakor sta bila spremenjena s konvencijami o pristopu k navedeni konvenciji in navedenemu protokolu s strani držav, ki so pristopile k Evropskim skupnostim, ter Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisanega v Bruslju dne 19. oktobra 2005, s strani držav članic Evropske skupnosti.

2. Vendar se ta konvencija v vsakem primeru uporablja:

- (a) v zvezi s pristojnostjo, kadar ima toženec stalno prebivališče na ozemlju države, kjer se uporablja ta konvencija, ne pa eden od instrumentov iz odstavka 1 tega člena, ali kjer člen 22 ali 23 te konvencije podeljuje pristojnost sodiščem takšne države;
- (b) v zvezi z litispenco ali sorodnimi pravičnimi iz členov 27 in 28, kadar se postopek začne v državi, v kateri se uporablja ta konvencija, ne pa eden od instrumentov iz odstavka 1 tega člena, in v državi, v kateri se uporabljata ta konvencija ter eden od instrumentov iz odstavka 1 tega člena;

² Uredba z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

[...]“

Švicarski zakonik o pravnem postopku

8. Člen 62(1) Schweizer Zivilprozessordnung (švicarski zakonik o pravnem postopku, v nadaljevanju: zakonik o pravnem postopku)³ obravnava začetek litispence in določa:

„Litispenca nastopi z vložitvijo predloga za poravnavo, tožbe, vloge ali skupne vloge za razvezo zakonske zveze.

[...]“

9. Člen 197 zakonika o pravnem postopku⁴ določa:

„Pred odločanjem v pravnem postopku se opravi poskus poravnave pred poravnalnim organom.“

10. Člen 209 zakonika o pravnem postopku, naslovljen „Dovoljenje za vložitev tožbe“, določa:

„(1) Če ni dosežen dogovor, poravnalni organ zabeleži to dejstvo in dovoli vložitev tožbe:

[...]

(b) tožeči stranki [...]

(3) Tožeča stranka lahko vloži tožbo pri sodišču v treh mesecih od dovoljenja za vložitev tožbe.

[...]“

Dejansko stanje, postopek in vprašanje za predhodno odločanje

11. Brigitte Schlömp prebiva v Švici in je hči H. S., ki prejema dopolnilno socialno pomoč od Landratsamt Schwäbisch Hall (deželni svet okrožja Schwäbisch Hall) v Nemčiji, in sicer ker potrebuje nego.

12. V skladu z nemškim pravom morajo javno odobrene dajatve zagotoviti organi, odgovorni za socialno varstvo, ki lahko z regresnim zahtevkom zahtevajo vračilo teh dajatev od otrok prejemnikov, če so ti tega zmožni.

13. Landratsamt Schwäbisch Hall je 16. oktobra 2015 zahteval vračilo z vložitvijo predloga za poravnavo z B. Schlömp pri poravnalnem organu (v nadaljevanju: Schlichtungsbehörde) – ki je pristojen na podlagi švicarskega prava – Friedensrichteramt des Kreises Reiat, Kanton Schaffhausen (urad mirovnega sodnika okrožja Reiat v kantonu Schaffhausen, Švica, v nadaljevanju: Friedensrichteramt). V predlogu za poravnavo je bil zahtevan minimalen prispevek 5000 EUR, z možnostjo ustreznih sprememb zahtevka, ko bi B. Schlömp predložila vse informacije.

14. Ker se stranki v tem postopku nista mogli sporazumeti, je Friedensrichteramt 25. januarja 2016 izdal dovoljenje za vložitev tožbe, ki je bilo pravnim zastopnikom Landratsamt Schwäbisch Hall vročeno 26. januarja 2016.

3 Ki je v delu 1 („Splošne določbe“), naslov 4 („Litispenca in umik tožbe“), tega zakonika.

4 Ki je v delu 2 („Posebne določbe“), naslov 1 („Poskus poravnave“), poglavje 1 („Področje uporabe in poravnalni organ“), tega zakonika.

15. Pri Kantonsgericht Schaffhausen (kantonalno sodišče v Schaffhausnu, Švica) je bila 11. maja 2016 proti B. Schlömp vložena tožba za plačilo minimalnega zneska preživitve in zagotovitev dodatnih informacij.

16. V vmesnem času, to je po začetku poravnalnega postopka, vendar pred vložitvijo tožbe pri Kantonsgericht Schaffhausen (kantonalno sodišče v Schaffhausnu), je B. Schlömp vložila pisni predlog za ugotovitev neobstoja odgovornosti za ohranitev obveznosti iz prenesenih pravic z dne 19. februarja 2016, ki je na Amtsgericht (Familiengericht) Schwäbisch Hall (okrajno sodišče (družinsko sodišče) v Schwäbisch Hallu, Nemčija) prispel 22. februarja 2016.

17. Familiengericht Schwäbisch Hall (družinsko sodišče v Schwäbisch Hallu), ki je začelo postopek na podlagi člena 3(a) in/ali (b) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009⁵, se je s sklepom z dne 7. marca 2016 izreklo za krajevno nepristojno in zadevo z dopisom z dne 21. marca 2016 odstopilo Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (okrajno sodišče (družinsko sodišče) v Stuttgartu).

18. Po vročitvi vloge Landratsamt Schwäbisch Hall 26. aprila 2016 je ta 17. maja 2016 predlagal zavrnitev vloge, ker naj Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (okrajno sodišče (družinsko sodišče) v Stuttgartu) zaradi litispence v postopku v Švici ne bi moglo obravnavati vloge, zaradi česar bi moralo nemško sodišče prekiniti postopek v skladu s členom 27(1) Luganske konvencije II.

19. B. Schlömp nasprotuje prekinitvi postopka iz razloga, da Schlichtungsbehörde ni „sodišče“ v smislu Luganske konvencije II.

20. V okviru tega postopka je Amtsgericht Stuttgart (okrajno sodišče v Stuttgartu) s sklepom z dne 8. avgusta 2016, ki je na Sodišče prispel 22. avgusta 2016, v predhodno odločanje predložilo to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali tudi organ za poravnavo po švicarskem pravu spada pod pojem ‚sodišče‘, kakor se uporablja v členih 27 in 30 [Luganske konvencije II]?“

21. Stranki iz postopku v glavni stvari, švicarska vlada in Komisija so predložile pisna stališča. B. Schlömp, švicarska vlada in Evropska komisija so na obravnavi 5. julija 2017 predstavile ustne navedbe.

Analiza

22. Predložitveno sodišče želi z vprašanjem, ali je Schlichtungsbehörde iz švicarskega prava zajet s pojmom „sodišče“ v okviru členov 27 in 30 Luganske konvencije II, v bistvu ugotoviti, ali se je v postopku, kakršen je postopek v glavni stvari, začel postopek pred sodiščem v smislu člena 27(1) Luganske konvencije II.

⁵ Uredba z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživitvinskih zadevah (UL 2009, L 7, str. 1).

Uvodna pojasnila

23. Sodna praksa Sodišča o sistemu iz Luganske konvencije II je nekoliko pičla,⁶ ker Sodišče ni bilo pristojno za vprašanja v zvezi z Lugansko konvencijo iz leta 1988⁷ in ker je od začetka veljavnosti Luganske konvencije II 1. januarja 2010 obravnavalo le nekaj zadev.⁸ Ker je cilj Luganske konvencije II okrepiti sodelovanje na pravnem in gospodarskem področju z razširitvijo načel iz Uredbe št. 44/2001⁹ na pogodbenice, je treba to konvencijo razumeti ob upoštevanju stalnega medsebojnega delovanja med sistemoma iz Bruseljske konvencije in Luganske konvencije II.

24. Sodišče je tako v preteklosti razsodilo, da je namen Luganske konvencije II isti kot namen Uredbe št. 44/2001. Njune določbe izvajajo isti sistem, zlasti z uporabo istih pravil o pristojnosti, kar zagotavlja povezanost med obema pravnima instrumentoma.¹⁰

25. Če je z Uredbo št. 44/2001 nadomeščena Bruseljska konvencija¹¹, razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb te konvencije, velja tudi za določbe navedene uredbe, kadar je mogoče določbe teh aktov Unije šteti za enakovredne.¹² Isto velja za uredbi št. 44/2001 in št. 1215/2012.¹³

26. Menim, da bi bilo treba isto vzporednost razlage načeloma uporabiti med „bruseljskim sistemom“, torej Bruseljsko konvencijo ter uredbama št. 44/2001 in št. 1215/2012, in Lugansko konvencijo II. Dobro se zavedam dejstva, da z Lugansko konvencijo II drugače kot z bruseljsko ureditvijo niso zajete le države članice Unije. Kljub temu ob upoštevanju tega, da sta namen in jasno opredeljen predmet Luganske konvencije II jasno skladna z namenom in predmetom bruseljskega sistema,¹⁴ ne razumem, zakaj se načeloma ne bi smela uporabiti analogija med enakovrednimi določbami Luganske konvencije II ter uredbama št. 44/2001 in št. 1215/2012.

27. Poleg tega je v členu 1 Protokola 2 k Luganski konvenciji II o enotni razlagi konvencije in o Stalnem odboru¹⁵ navedeno, da vsako sodišče, ki uporablja in razlaga to konvencijo, ustrezno upošteva načela posameznih določb ali njim podobnih določb Luganske konvencije iz leta 1988 in instrumentov iz člena 64(1) Luganske konvencije II, ki jih izdajo sodišča držav, ki jih veže ta konvencija, in Sodišče. Člen 64(1) Luganske konvencije II se nanaša na Uredbo št. 44/2001. Po mojem iz tega izhaja pravna obveznost za zadevna sodišča, vključno s Sodiščem, da zagotovijo konvergentno razlago enakovrednih določb.¹⁶

6 V mnenju 1/03 (Nova Luganska konvencija) z dne 7. februarja 2006 (EU:C:2006:81) je Sodišče razsodilo, da je sklenitev Luganske konvencije II v celoti spadala na področje izključne pristojnosti (tedanje) Evropske skupnosti. V sodbi z dne 4. decembra 2014, H (C-295/13, EU:C:2014:2410, točka 32), se je Sodišče ukvarjalo z razmejitevjo področja uporabe med Uredbo Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191) na eni strani ter Uredbo št. 44/2001 in Lugansko konvencijo II na drugi strani in v zvezi s to razmejitevjo razsodilo, da je treba zadnja dva dokumenta razlagati na enak način.

7 Konvencija z dne 16. septembra 1988 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (88/592/EGS) (UL 1988, L 319, str. 9).

8 Poudariti je treba, da je začela Luganska konvencija II tega dne veljati za Evropsko unijo, Dansko (ki je stranka sama kot taka, ker se je odločila za izvzetje v civilnih zadevah) in Norveško. Za Švico je začela veljati leto pozneje, 1. januarja 2011. In da bo slika popolna: za Islandijo je Konvencija začela veljati 1. maja 2011.

9 Ki je bila v vmesnem času razveljavljena z Uredbo Sveta (ES) št. 1215/2012 z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

10 Glej mnenje 1/03 (Nova Luganska konvencija) z dne 7. februarja 2006 (EU:C:2006:81, točka 152). To se dalje odraža v točki 4 obrazložitve Sklepa Sveta z dne 27. novembra 2009 o sklenitvi Luganske konvencije II (2009/430/ES) (UL 2009, L 147, str. 1), v kateri je navedeno, da bi bilo treba glede na vzporednost ureditev po Bruseljski in Luganski konvenciji pravila Luganske konvencije prilagoditi pravilom Uredbe št. 44/2001, da bi se dosegla enaka raven pretoka sodnih odločb med državami članicami EU in zadevnimi državami Efte.

11 Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami ob pristopu nadaljnjih držav članic k tej konvenciji.

12 Glej sodbo z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, točka 22 in navedena sodna praksa).

13 Glej sodbo z dne 16. novembra 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, točka 26).

14 Poleg tega so tri tretje države, ki jih zavezuje ta konvencija, tesno povezane z notranjim trgom Unije, bodisi kot članice Evropskega gospodarskega prostora (Islandija in Norveška) bodisi prek številnih dvostranskih sporazumov (Švica).

15 UL 2007, L 339, str. 27.

16 To je izraženo tudi v zadnji uvodni izjavi Protokola 2, v skladu s katero želijo visoke pogodbenice preprečiti različne razlage in doseči čim bolj enotno razlago določb Luganske konvencije II in določb Uredbe št. 44/2001, ki so v veliki meri prevzete z Lugansko konvencijo II.

Uporaba Luganske konvencije II

28. V skladu s členom 64(2)(b) Luganske konvencije II se ta konvencija v vsakem primeru uporablja v zvezi z litispenco ali sorodnimi pravnimi iz členov 27 in 28, kadar se postopek začne v državi, v kateri se uporablja ta konvencija, ne pa eden od instrumentov iz člena 64(1) te konvencije, ter v državi, v kateri se uporabljata ta konvencija in eden od instrumentov iz člena 64(1) te konvencije.

29. Člen 64(1) Luganske konvencije II se po drugi strani nanaša na Uredbo št. 44/2001 in vse njene spremembe.

30. V času oblikovanja in naknadnega sprejetja Luganske konvencije II so bile preživninske zadeve urejene z Uredbo št. 44/2001. Dejstvo, da Uredba št. 4/2009, ki je bila nato sprejeta,¹⁷ ni omenjena v členu 64(1) Luganske konvencije II, zato ni pomembno.¹⁸

Litispencia

31. Kot je razvidno iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, sta postopka skladna v tem smislu, da se nanašata na isto podlago in predmet tožbe med strankama. Podlaga obsega dejstva in pravno pravilo, ki je navedeno kot osnova za tožbo,¹⁹ predmet tožbe pa pomeni cilj, ki se želi doseči s tožbo.²⁰ Zadostuje, da imata tožbi načeloma isti predmet, in se ne zahteva, da so zahtevki popolnoma enaki.²¹ Razsojeno je bilo tudi o nasprotnem primeru tožbe za ugotovitev neobstoja odgovornosti in naknadne odškodninske tožbe.²² V tem slučaju ima druga tožba isti predmet kot prva, ker je vprašanje obstoja ali neobstoja odgovornosti središčno vprašanje postopka. Različni zahtevki ne pomenijo, da imata dve tožbi različen predmet.²³

32. Zato tako zahtevki v Švici za plačilo in zagotovitev informacij kot predlog za ugotovitev neobstoja odgovornosti v Nemčiji temeljita na istih življenjskih okoliščinah, torej na istem preživninskem razmerju, ki izhaja iz konkretnega družinskega razmerja, ki vključuje vprašanja, ali in v kolikšnem obsegu ima B. Schlömp preživninske obveznosti, ki izhajajo iz prenesenih pravic.

33. Če odmislimo Lugansko konvencijo II, se je v obravnavani zadevi v skladu s švicarskim pravom začel postopek pred sodiščem, tako da jasno gre za litispenco. V skladu s členom 62(1) zakonika o pravnem postopku nastopi litispencia med drugim z vložitvijo predloga za poravnavo ali tožbe. Člen 9(2) švicarskega zveznega zakonika o mednarodnem zasebnem pravu dalje določa, da je za določitev, kdaj se je začel postopek pred švicarskim sodiščem, odločilen datum prvega akta, potrebnega za vložitev tožbe, in da zadostuje začetek postopka poravnave.

34. Kaj pa določbe o litispenci v Luganski konvenciji II?

17 V skladu s členom 3(1)(a) Uredbe št. 4/2009 ima v državah članicah sodno pristojnost v preživninskih zadevah sodišče kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče.

18 Sklicevanje na Uredbo št. 44/2001 bi bilo zato treba razumeti tako, da zajema tudi Uredbo št. 4/2009, ker je v členu 68(1) Uredbe št. 4/2009 določeno, da se s to uredbo Uredba št. 44/2001 spreminja tako, da nadomešča določbe navedene uredbe, ki se uporabljajo za preživninske obveznosti. To se odraža tudi v uvodni izjavi 44 Uredbe št. 4/2009, v skladu s katero bi bilo treba z Uredbo št. 4/2009 spremeniti Uredbo (ES) št. 44/2001, in sicer z nadomestitvijo tistih določb v njej, ki se uporabljajo za preživninske zadeve, države članice pa bi morale ob upoštevanju prehodnih določb iz te uredbe v preživninskih zadevah od začetka uporabe Uredbe št. 4/2009 namesto določb Uredbe št. 44/2001 uporabljati določbe o priznavanju, izvršljivosti in izvrševanju odločb in o pravni pomoči iz Uredbe št. 4/2009.

19 Glej sodbo z dne 6. decembra 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, točka 39). Navesti je treba, da se ne v angleški ne v nemški jezikovni različici člena 27 Luganske konvencije II – v nasprotju z nekaterimi drugimi jezikovnimi različicami – ne razlikuje med „podlago“ in „predmetom“ tožbe. V angleški jezikovni različici je uporabljen izraz „podlaga“, v nemški pa je naveden isti „Anspruch“.

20 Glej sodbo z dne 6. decembra 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, točka 41).

21 Glej sodbo z dne 8. decembra 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, točka 17). Tako je Sodišče na tej podlagi potrdilo, da obstajata enaka zahtevka, če je prvi zahtevek namenjen izpolnitvi pogodbe, drugi pa, nasprotno, razvezi pogodbe; glej sodbo z dne 8. decembra 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, točka 16).

22 Glej sodbo z dne 6. decembra 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, točka 43).

23 Prav tam.

35. Cilj teh določb je preprečiti nezdružljive sodne odločbe, ki izvirajo iz različnih držav pogodbenic.²⁴ V ta namen je v Luganski konvenciji II vzpostavljen mehanizem, namenjen temu, da se omeji tveganje vzporednih postopkov v različnih državah pogodbenicah.

36. V skladu s členom 27(1) Luganske konvencije II v primeru, da pred sodišči različnih držav, ki jih veže ta konvencija, tečejo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinejo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek. Člen 27(2) Luganske konvencije II pa določa, da ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.

37. Člen 27 Luganske konvencije II tako vsebuje „sistem kdor prvi pride, prvi melje“, v korist sodišča, ki je prvo začelo postopek. S to določbo je sodišču, ki ni prvo začelo postopka, naloženo, da postopek prekine.

38. Vprašanje, kdaj je prvo sodišče začelo postopek, je urejeno v členu 30 Luganske konvencije II.

39. V točki 1 te določbe je določeno, da se šteje, da je sodišče začelo postopek, v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču, pod pogojem, da tožnik kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja tožencu.

40. Prejšnji sistem ugotavljanja litispence na podlagi Luganske konvencije iz leta 1988 ni vseboval določbe, primerljive s členom 30 Luganske konvencije II. Ni obstajala posebna opredelitev trenutka, ko se šteje, da je sodišče začelo postopek. Zato se je moral v nacionalnem pravu opredeliti trenutek, ko se je štelo, da je sodišče začelo postopek.²⁵

41. V Luganski konvenciji II²⁶ torej zdaj obstaja avtonomna opredelitev trenutka, ko se šteje, da je sodišče začelo postopek.

Poravnalni postopek

42. Vendar ni ne v členu 27 ne v členu 30 Luganske konvencije II nobenega napotka, kako ravnati v položaju, v katerem je z nacionalnim pravom zahtevano, da se pred sodnim postopkom opravi poravnalni postopek.

43. Čeprav se morda besedilo teh določb („sodišče, ki je prvo začelo postopek“ in „vloženo na sodišču“) zdi jasno, menim, da se ne bi smeli poenostavljeno osredotočiti na izraz „sodišče“, ampak da je treba postopek, ki je vzpostavljen s tema določbama, razlagati funkcionalno.

44. V takem položaju menim, da ne bi smeli šteti, da mora zgolj nacionalno pravo določiti, ali gre za litispenco. Kot je razvidno iz tega, da je bil v Lugansko konvencijo II dodan člen 30, gre trend v smeri nadaljnje „avtonomnosti“ določb o litispenci. Zatekati se k nacionalnemu pravu v zvezi z nekaterimi nerešenimi vprašanji bi pomenilo ravnanje v nasprotju s takim trendom.

24 Glej Mabillard, R., v Oetiker, Chr., Weibel, Th., (ur.), *Basler Kommentar Lugano-Übereinkommen*, 2. izdaja, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2016, člen 27, točka 1.

25 Glej sodbo z dne 7. junija 1984, Zelger (129/83, EU:C:1984:215, točka 15).

26 Ki v tem pogledu slučajno povzema člen 30 Uredbe št. 44/2001. Glede te določbe glej sodbo z dne 4. maja 2017, HanseYachts (C-29/16, EU:C:2017:343, točka 30), v kateri Sodišče navaja, da je cilj te določbe zmanjšati pravne negotovosti, nastale zaradi velike raznovrstnosti zakonodaj, ki so obstajale v državah članicah, za določanje datuma, na katerega je bil začel postopek pred sodiščem, in sicer z materialnopravnim pravilom, ki omogoča preprosto in poenoteno opredelitev tega datuma.

45. Prav tako nisem mnenja, da bi bilo treba pojem „sodišče“ iz členov 27 in 30 Luganske konvencije II razlagati formalistično in statično, posledica česar bi bila, da bi bili avtomatično izključeni postopki pred organi, ki niso „sodišča“ v abstraktnem pomenu besede.

46. Menim, da je odgovor na vprašanje treba najti na sredini med možnima skrajnostma, ki sta bili pravkar opisani. Sprejeti bi bilo treba funkcionalno razlago.

47. Tako bi bilo treba sprejeti, da je prišlo do litispendence, kadar je – tako kot v sporni zadevi – poravnalni postopek obvezen prvi korak, ki ga je treba opraviti, preden je mogoče vložiti tožbo pri sodišču, in kadar se šteje, da sta poravnalni postopek in postopek pred sodiščem, ki iz prvonavedenega postopka izhaja, sestavljena iz dveh ločenih (in komplementarnih) delov sodnega postopka. To je po mojem mnenju edini način za zagotovitev spoštovanja namena določb Luganske konvencije II o litispendenci, ki je, da zadevo obravnava sodišče, ki je prvo začelo postopek.

48. Zato pripominjam, da ni pomembno, ali je Schlichtungsbehörde *per se* „sodišče“ v abstraktnem pomenu besede. V položaju, kakršen je ta v sporni zadevi, v katerem organ izda dovoljenje za nadaljevanje sodnega postopka, je bistveno to, da postopek pred njim pomeni sestavni del postopka pred (navadnim) sodiščem. Zato začetek postopka pred Schlichtungsbehörde pomeni začetek postopka pred sodiščem v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II.

49. Glede na stališča Komisije pa bi želela dodati nadaljnje merilo: če pred Schlichtungsbehörde ni dosežen sporazum in ta organ tožeci stranki dovoli nadaljevati postopek, s čimer ji omogoči vložitev tožbe pred sodiščem v treh mesecih, pride do litispendence samo, če tožeča stranka stori vse, kar je njena dolžnost, za nadaljevanje postopka pred sodiščem.

50. Dodati je treba tudi, da švicarska praksa in strokovna literatura pretežno sledita predlaganemu funkcionalnemu pristopu, saj štejeta trenutek začetka postopka pred Schlichtungsbehörde kot odločilni trenutek na podlagi členov 27 in 30 Luganske konvencije II.²⁷ Poleg tega je tudi High Court of Justice of England and Wales (Chancery Division) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Chancery) sledilo temu pristopu v zadevi v zvezi s Schlichtungsbehörde.²⁸

51. Če sklenem, se tako postopek pred sodiščem v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II v okoliščinah, kakršne so te pred predložitvenim sodiščem, začne, ko se začne postopek pred Schlichtungsbehörde. Drugačen pristop bi sistematično škodoval stranki, ki bi želela sprožiti postopek v državi s sistemom, kakršen je ta v sporni zadevi. To bi lahko pomenilo problem v smislu enakosti orožij med strankama.

52. Zato je moj predlagani odgovor na vprašanje predložitvenega sodišča, da se v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem je poravnalni postopek obvezen korak, ki ga je treba opraviti, preden je mogoče vložiti tožbo pri sodišču, in kadar se šteje, da poravnalni postopek in postopek pred sodiščem, ki iz prvonavedenega postopka izhaja, vključujeta dva ločena dela sodnega postopka, začne postopek pred sodiščem v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II v trenutku, ko se začne postopek pred poravnalnim organom, če tožeča stranka stori vse, kar je njena dolžnost, za nadaljevanje postopka pred sodiščem.

²⁷ Glej Kren Kostkiewicz, J., *LugÜ (Kommentar)*, orell füssli Verlag, Zürich, 2015, člen 30, točka 3; Bucher, A., v Bucher, A., (ur.), *Convention de Lugano*, Basel, 2011, člen 30, točka 4; Dasser, F., v Dasser, F., Oberhammer, P., (ur.), *Lugano-Übereinkommen (LugÜ)*, 2. izdaja, Stämpfli Verlag AG, Bern, 2011, člen 27, točka 21; Mabillard, R., *op. cit.*, člen 30, točka 11. V zvezi s funkcionalnim ekvivalentom v Uredbi št. 1215/2012 glej Fentiman, R., v Magnus, U., Mankowski, P., (ur.), *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, člen 32, točka 6. Na sporno vprašanje ne ponudi odgovora Leible, S., v Rauscher, Th. (ur.), *Brüssel Ia-VO*, 4. izdaja, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, člen 29, točka 6.

²⁸ Sodba z dne 6. avgusta 2014, Lehman Brothers Finance AG/Klaus Tschira Stiftung GmbH & Anor [2014] EWHC 2782 (Ch).

Schlichtungsbehörde kot „sodišče“?

53. Zato ni treba preučiti, ali je mogoče v abstraktnem smislu Schlichtungsbehörde, kot je določen v švicarskem civilnem procesnem pravu, opredeliti kot sodišče v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II. Analiza, ki sledi, je torej zgolj hipotetična.

54. B. Schlömp meni, da Schlichtungsbehörde ni „sodišče“ v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II, švicarska vlada pa je mnenja, da je. Komisija na to vprašanje ne odgovarja abstraktno, saj se je v svoji intervenciji osredotočila zgolj na vprašanje, ali gre za litispendenco.

55. V tej fazi si je treba podrobneje ogledati pristojnosti in vrste odločb, ki jih izdaja Schlichtungsbehörde. V skladu z upoštevnimi določbami švicarskega zakonika o pravnem postopku obstajajo štirje možni načini za zaključek poravnalnega postopka:²⁹ prvič, sporazum med strankama³⁰ ima učinek zavezujoče odločbe.³¹ Drugič – tako kot v sporni zadevi – če med strankama ni dosežen dogovor, Schlichtungsbehörde zabeleži to dejstvo in dovoli vložitev tožbe.³² Tretjič, v zvezi z zahtevki, ki ne presegajo 2000 švicarskih frankov (CHF), Schlichtungsbehörde izda zavezujočo sodbo na prvi stopnji.³³ In četrtič, za zahtevke, ki v splošnem ne presegajo 5000 CHF (torej za zahtevke, kakršen je obravnavani), Schlichtungsbehörde strankam predloži predlog sodbe, ki postane zavezujoča sodba, če ji stranki v 20 dneh ne ugovarjata.

56. Ne da bi bilo treba abstraktno opredeliti pojem „sodišče“ iz členov 27 in 30 Luganske konvencije II, je po mojem mnenju težko, da te opredelitve ne bi priznali organu, kakršen je Schlichtungsbehörde, iz preprostega razloga, ker ta organ, ki je v celoti urejen v zakoniku o pravnem postopku, izdaja zavezujoče odločbe.³⁴

57. V Luganski konvenciji II ni pozitivne opredelitve, kaj pomeni „sodišče“, saj – tako bi rekla – jo je skoraj nemogoče podati v jedrnatem zakonodajnem besedilu. Prav tako je ni v uredbah št. 44/2001 in št. 1215/2012.

58. Vendar se pojem „sodišče“ v Luganski konvenciji II razlikuje od tistega v uredbah št. 44/2001 in št. 1215/2012, saj ta konvencija vsebuje člen, ki nima vzporednice v zadnjih dveh instrumentih: člen 62 Luganske konvencije II določa, da za namene te konvencije izraz „sodišče“ vključuje vse organe, za katere država, ki jo veže ta konvencija, določi, da so pristojni za zadeve na področju uporabe te konvencije. Glede na obrazložitev poročila profesorja Pocarja o Luganski konvenciji II³⁵ je namen te ubeseditve člena 62 Luganske konvencije II, da ima izraz „sodišče“ širši pomen kot primerljiva določba iz Luganske konvencije iz leta 1988.³⁶ Člen Va Protokola 1³⁷ k Luganski konvenciji iz leta 1988 je v pojem „sodišča“ izrecno vključeval danske, islandske in norveške organe javne uprave. V obrazložitvenem poročilu profesorja Pocarja o Luganski konvenciji II je navedeno, da „[v] nasprotju s specifično določbo iz člena Va Protokola I in vzporedno določbo iz člena 62 uredbe Bruselj I bo novi člen 62 zaradi svojega splošnega značaja vključeval tudi tiste upravne organe, ki zaenkrat še ne obstajajo“.³⁸

29 Glej člene od 208 do 212 zakonika o pravnem postopku.

30 V obliki poravnave, pripoznave ali brezpogojnega umika tožbe; glej člen 208(1) zakonika o pravnem postopku.

31 Glej člen 208(2) zakonika o pravnem postopku.

32 Glej člen 209 zakonika o pravnem postopku.

33 Glej člen 212(1) zakonika o pravnem postopku.

34 Zagotovo v prvem in tretjem primeru, opisanem v prejšnji točki, torej (1) kadar je dosežen sporazum: poravnava, pripoznava ali brezpogojni umik tožbe, kar je na podlagi člena 208(2) zakonika o pravnem postopku zavezujoče, ali (2) kadar zahtevke ne presega 2000 CHF.

35 To poročilo je po svojem značaju seveda obrazložitev in ni pravno zavezujoče. Vendar se navaja v podporo argumentom v odločbah Sodišča (glej sodbo z dne 21. maja 2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, točka 34) oziroma ga navajajo generalni pravobranilci (glej na primer sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Jääskinena v zadevi CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2014:2443, točka 115).

36 Glej obrazložitev poročila profesorja Pocarja o Konvenciji o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisani v Luganu 30. oktobra 2007 (UL 2009, C 319, str. 1, točka 175).

37 O nekaterih vprašanih pristojnosti, postopka in izvrševanja.

38 Glej obrazložitev poročila profesorja Pocarja, *op. cit.*

59. Torej je zdaj po Luganski konvenciji II določitev „sodišč“, ki bodo uporabljala konvencijo, odvisna od funkcije, ki jo opravljajo, ne pa od njihove uradne opredelitve po nacionalnem pravu.³⁹ Čeprav se mi zdi, da je namen člena 62 Luganske konvencije II, da se v okvir izraza „sodišče“ vključijo tisti organi, ki so v nekaterih državah povsem zunaj pravosodnega sistema,⁴⁰ ni mogoče zanikati, da je bil namen, da se ta določba razlaga široko in da so države članice upravičene določiti pristojnost organov v zadevah, ki spadajo na področje uporabe Luganske konvencije II.⁴¹

60. Zato menim, da organ, ki ima pristojnosti Schlichtungsbehörde in ki ga država članica določi za opravljanje sodnih funkcij, pomeni „sodišče“ v smislu členov 27 in 30 Luganske konvencije II.

Predlog

61. Ob upoštevanju zgornjih preudarkov Sodišču predlagam, naj na vprašanje Amtsgericht Stuttgart (okrajno sodišče v Stuttgartu, Nemčija) odgovori:

V položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari – v katerem je poravnalni postopek obvezen korak, ki ga je treba opraviti, preden je mogoče vložiti tožbo pri sodišču, in kadar se šteje, da poravnalni postopek in postopek pred sodiščem, ki iz prvonavedenega postopka izhaja, vključujeta dva ločena dela sodnega postopka – se postopek pred sodiščem v smislu členov 27 in 30 Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisane 30. oktobra 2007, ki je bila v imenu Skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2009/430/ES z dne 27. novembra 2008, začne v trenutku, ko se začne postopek pred poravnalnim organom, če je tožeča stranka storila vse, kar je njena dolžnost, za nadaljevanje postopka pred sodiščem.

³⁹ Prav tam.

⁴⁰ In niso, tako kot v zadev Schlichtungsbehörde, tako ali drugače vključeni v sodni sistem.

⁴¹ Zato ni nemogoče, da bi bilo mogoče telo, ki ni opredeljeno kot „sodišče“ na podlagi sistema iz Bruseljske konvencije, opredeliti kot tako na podlagi Luganske konvencije II. O pojmu „sodišče“ na podlagi Uredbe št. 1215/2012 glej sodbo z dne 9. marca 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193), in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Pula Parking (C-551/15, EU:C:2016:825, točka 68 in naslednje).